

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ได้ความสรุปว่า

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง (๖) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔(๙) และมาตรา ๓๒ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ได้กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แล้วแต่กรณี ซึ่งจากการตรวจสอบปรากฏว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ รวมทั้งสิ้น ๑๑๒,๓๕๑,๘๐๐.๖๔ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๒๔ คน โดย นางสาวสายชล ภราดร หรือนางชาลิสา เทพอาษา ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในเกณฑ์ที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามกฎหมายดังกล่าวต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ (ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของปีงบประมาณ ๒๕๔๕)

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่นบัญชี ฯ รวม ๓ ครั้ง (ตามหนังสือลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๕ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ) และมีผู้รับหนังสือแทนทั้งสามครั้ง ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงเหตุผลการไม่ยื่นบัญชี ฯ และมีได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แต่อย่างไร และยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำความผิดกฎหมายและหลบหนีคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด ตามหมายจับของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่ ๑๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้วก็ไม่ได้อื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๒

คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๒. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๔ อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ กำหนด และผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวัน ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง (๖) และมาตรา ๒๙๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔(๙) และมาตรา ๓๒ การที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยไม่ชี้แจงเหตุผลให้ผู้ร้องทราบ แม้ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง รวม ๓ ครั้ง และปรากฏว่ามีผู้รับหนังสือแทนทั้ง ๓ ครั้ง รวมทั้งเมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ให้ผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากผู้ถูกร้องกระทำผิดกฎหมายและอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ประกอบกับเมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๓ คน วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ส่วนตุลาการเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๗๑ ก วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

ย่อโดย นางนันทน์ภัส อุดมรัตน์นันท์
กลุ่มงานคดี ๔